

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.ф.н. **Иванка Мавродиева-Георгиева**
за дисертационния труд на тема
„Формиране и развитие на комуникационни умения за бъдещи мениджъри”
за присъждане на **Олимпия Йорданова Ведър-Величкова**
на образователната и научна степен „доктор“
по професионално направление 3.7 Администрация и управление,
научна специалност „Социално управление“

Кратка информация за кандидата

Олимпия Ведър се утвърди като преподавател в Стопанския факултет на Софийския университет. Тя съчетава традиционни и нови методи в обучението на студентите, активно участва в научни проекти, научни форуми и събития, научен секретар е на катедра „Стопанско управление”.

Обща характеристика на дисертационния труд и представените материали

Дисертационният труд е с обем 221 страници, структуриран е в увод, три глави, заключение, приложения, в текста са включени 27 таблици и 15 фигури, има и 11 приложения. Представена е библиография, цитатите в текста са 131. В пакета материали са включени публикациите: помагалата, статиите, както и авторефератът.

Интерес представлява обектът на изследване в дисертационния труд, а именно настоящи студенти и възпитаници на Стопанския факултет на Софийския университет, които имат успешна професионална реализация (стр. 9). Още в началото откроявам ясното извеждане на предмета на дисертацията (стр. 9-10), изборът на методите за многофакторно и интердисциплинарно проучване. В теоретичен план са изведени комуникационните компетентности спрямо добрата професионална реализация, а на педагогическо и дидактическо равнище са установени възможности за формиране на необходимите комуникационни компетентности чрез обучението по т. нар. „некомуникационни“ академични дисциплини. Така се постига завършеност изследването. Трите хипотези са формулирани точно, налице е задълбоченост в анализите, проучен е опитът по изграждане на комуникационни компетентности у студенти, които имат реализация в сферата на икономиката и стопанското управление. Изведена е система на комуникацията и комуникационните процеси в управлението.

Обзорът на научната литература и на други източници е задълбочен. Олимпия Ведър представя съдържанието на понятия, сред които *комуникация, комуникационни процеси в управлението; компетентностен подход като основа за дефиниране на комуникационни компетентности; комуникационен компетентностен модел*. Тя допринася за осветляване на терминологията, *комуникационният компетентностен модел* е изведен на методическо и практическо равнище за студенти и възпитаници на Стопанския факултет. Много добро впечатление правят фигурите 3, 4, 5, 6, 7 и 8 на страници 27, 28, 29, 30 и 31; визуализацията представя ясно успешните опити на дисертантът да обнови теоретичната рамка в областта на комуникацията.

Олимпия Ведър обосновава необходимостта от изграждане и прилагане на компетентностния подход като основа за дефиниране на комуникационни компетентности. В дисертацията тя стига до изграждане на модел и инструментариум за емпирично проучване сред възпитаници на Стопанския факултет. В трета глава чрез анализите Олимпия Ведър установява възможности за изграждане и развитие на комуникационни компетентности чрез обучението по определени академични дисциплини в Софийския университет и до определяне ролята на преподавателя и изследователя като част от описанието на дидактическият експеримент. Откроявам това като авторов подход и принос, както и резултатите от анализа на обособените от Олимпия Ведър три дидактически блока: 1. подготовка и презентиране на курсов проект; 2. решаване на задача/казус; 3. ролева игра за подбор на персонал. Така се постига и практикоприложен ефект. Изтъквам като много добро постижение в дисертацията извеждането на приоритетите в две групи: приоритети според изводите за честота на използване на комуникационни компетентности и приоритети според нуждите и възможностите на учебния процес и особеностите в рамките на дисциплината „Управление на човешките ресурси”. В дисертационния труд Олимпия Ведър представя резултатите от изследване на комуникационните компетентности/умения в 7 таблици от 82 до 96 страници.

Доказателства за мащабността на изследването са: комуникационните компетентности са анализирани на различни равнища: индивид/мениджър, група, екип; обхванати са както устното, така и писменото професионално общуване. Олимпия Ведър има смелостта и навлиза уверено в територията на изучаване на личното и професионалното общуване в интернет (интранет). След това тя се насочва към управленската сфера и проучва как се осъществяват целеполагането и контролът върху

постигане на цели и изпълнението на задачи. Коректното опериране с терминологията и много добре изготвената методика са основа, на която стъпва Олимпия Ведър, за да направи анализ на още няколко равнища: първото е работа с информация (събиране, регистриране, обработване, предаване), а второто е работа с информационни и комуникационни технологии. Резонно в проучванията си Олимпия Ведър се насочва поетапно към анализа на дейности по управление и развитие на човешките ресурси и преговорите – като отново не остава на констативно равнище, а търси по-широк обхват, а именно договаряне с партньори, както и с вътрешни и външни клиенти. Оперативната административна работа също е изучавана от Олимпия Ведър и тази работа става част от изследването ѝ.

Обхватът на понятията „комуникация” и „комуникационни компетентности” се разширява от авторката и тя проучва комуникациите на представители на бизнеса с медиите. Така се постига широта в проучванията, изведен е ефективен модел и е представен своеобразен авторски подход.

Дисертационният труд на Олимпия Ведър е посветен на актуална проблематика. Представеният текст на дисертацията покрива заявеното във формулировката на темата „Формиране и развитие на комуникационни умения за бъдещи мениджъри”. Теоретичният обзор, точно представената методика, направените изводи свидетелстват за задълбочено изследване; в него са представени, анализирани, описани и интерпретирани широк спектър от явления, които изискват задълбочени познания и прилагане на интердисциплинарен подход, което е видно от текста. Спектърът включва проблематика, свързана с различни видове комуникации, управление на човешки ресурси, организационно поведение; устно, писмено, електронно общуване; комуникация с вътрешни и външни публики, комуникация на оперативен и стратегическо равнище, в групи, екипи и с медии.

Макар да се простира в няколко области, изследването не губи от това, напротив, постига се от една страна, широк обхват, а от друга страна, се представя цялостна картина. Олимпия Ведър излиза извън изучаването на традиционните връзки комуникация – управление, като прави анализи на новите проявления на комуникацията в съвременния свят, тя установява нейните характерни особености в сферата на бизнеса на различни равнища. Направено е емпирично изследване, осъществени са проучвания на равнище дидактически задачи.

Олимпия Ведър представя 4 публикации, първите две са учебни помагала, издадени през 2005 и 2007 г., което показва устойчив интерес към проблематиката, солидна теоретична подготовка и методически опит. В последните две статии от 2014 г. се огласяват резултати от изследването в дисертацията. В статията „В „капана на необходимостта“ или кое ни кара да развиваме собствените си комуникативни умения? (резултати от емпирично проучване)“ – в съавторството с Ц. Давидков, както е оповестено, откриваме изведени резултати от проучване въз основа на методиката по трите хипотези, формулирани и в дисертацията. Втората статия „Развитие на комуникативни компетентности чрез обучението по управление на човешките ресурси (Опит от Стопанския факултет на Софийския университет „Свети Климент Охридски“) също включва актуални резултати по темата на дисертацията от частта, свързана с обучение, формиращо и развиващо комуникационни компетентности. Публикациите на Олимпия Ведър са доказателство за научни и научноприложни приноси.

Авторефератът с обем над 60 страници представя коректно и пълно съдържанието на дисертационния труд.

Текстът е написан на много добър научен стил.

Основни научни и научно-приложни приноси

Приносите на кандидата в теоретичен план са на терминологично равнище; тя изяснява термини и понятия, сред които *комуникационните компетентности*.

Олимпия Ведър показва устойчиво развитие и навлиза в нови научни полета, тя има солидна теоретична подготовка, ориентира се към актуална научна проблематика и към практикоприложни дейности, какви са комуникационните компетентности. Публикациите ѝ съдържат резултати и изводи, които имат практическа приложимост.

Приносните момент (171-172 страници) са изведени точно и ясно, като освен посочените от Олимпия Ведър допълвам и следния: стъпвайки на солидната теоретична база и изготвяйки методиката на изследване, дисертантът достига до концептуализация по отношение на това какви са комуникационните компетентности на бъдещите мениджъри, установява потребността за специфицирането им в съответствие с конкретната професия. Същевременно тя представя обосновани методики/обучителни подходи, които могат да се прилагат в процеса на университетското образование; т.е. цялостният принос е на три равнища: теоретично, научноприложно и методическо.

Критични бележки и препоръки

Макар дисертационният текст да няма елементи на нормативистичност и даване на предписания, на базата на постигнато Олимпия Ведър би могла по-категорично да изведе препоръките и да систематизира постигнатото, като го представи като авторото постижение, каквото то е в действителност. Някои изводи също е възможно да се формулират по-ясно, като се избегне обтекаемостта и се представи именно приносът на автора на когнитивно, методическо и практическо равнище по отношение на комуникационните компетентности на мениджърите и студентите – бъдещи мениджъри и управленци.

На базата на постигнатото Олимпия Ведър може да продължи да навлиза в проблематиката на комуникационните компетентности като неделима съвкупност от писмени, устни, електронни, управленски, координаторски и други умения. В едно бъдеще учебно помагало, който жанр на академичната писмена комуникация Олимпия Ведър изготвя отлично, ще се увеличи приложният аспект на дисертационния труд.

Заключение

Дисертационният труд на Олимпия Ведър-Величкова като текст, жанрови специфики, научен стил и език, цитиране, библиография, теоретична рамка, многофакторно изследване отговаря на условията за присъждане на образователната и научна степен „доктор”. Тя има опит като преподавател в Стопанския факултет. Дисертантът представя текст на докторска теза, автореферат, учебни помагала и две научни статии в областта на човешките ресурси, деловото общуване, организационното поведение. Олимпия Ведър има участия в регионални, национални и международни конференции; както и активна и ефективна проектна дейност.

Налице са достатъчно основания да препоръчам на научното жури да гласува **за** присъждането на образователната и научната степен „доктор” по професионално направление 3.7 Администрация и управление, научна специалност „Социално управление“ на Олимпия Йорданова Ведър-Величкова; както и да заявя, че в качеството си на член на журито ще гласувам „за“.

гр. София

14.04.2014 г.

Член на журито:

проф. д.ф.н. Иванка Мавродиева